

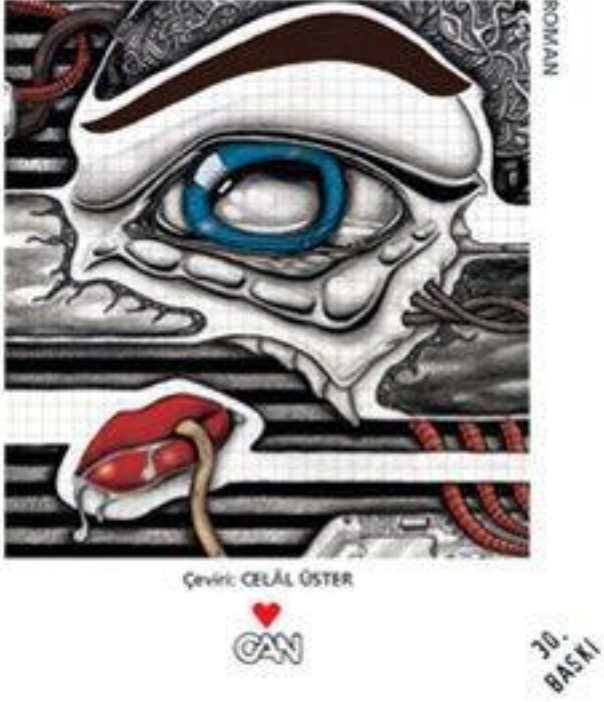
13.HAFTA/KONU: İNSAN HAKLARINA İLİŞKİN ÖRNEKLER

Kazanım: İnsan haklarını koruyan ve çiğneyen insan eylemlerinin farkına varır.

Önerilen Kaynaklar:

Sanat eserleri, dergi ve diğer kitle iletişim araçlarından seçilmiş örnekler

GEORGE ORWELL BİN DOKUZ YÜZ SEKSEN DÖRT

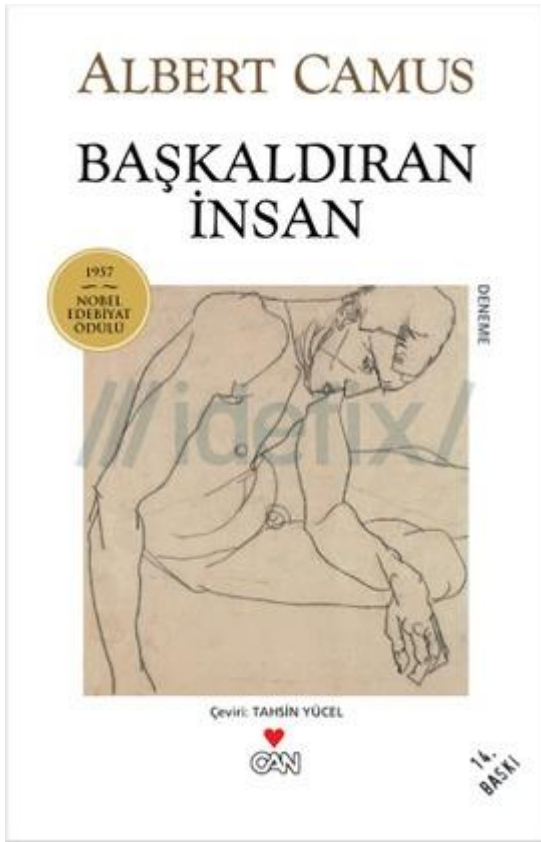

Parti'nin dünya görüşü, onu hiç anlayamayan insanlara çok daha kolay dayatılıyordu. (...) Her şeyi yutuyorlar ve hiçbir zarar görmüyorlardı çünkü tıpkı bir mısır tanesinin bir kuşun bedeninden sindirilmeden geçip gitmesi gibi, yuttuklarından geriye bir şey kalmıyordu.

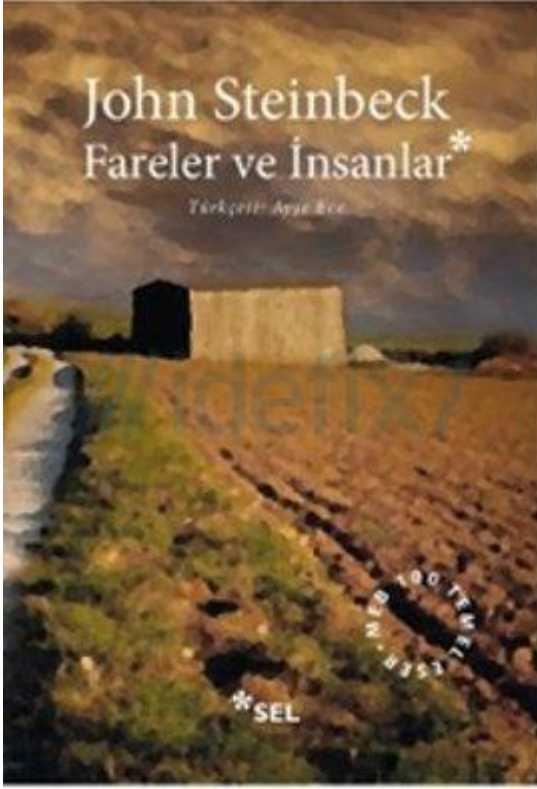
[George](#) Orwell'in kült kitabı Bin Dokuz Yüz Seksen Dört, yazarın geleceğe ilişkin bir kâbus

senaryosudur. Bireyselliğin yok edildiği, zihnin kontrol altına alındığı, insanların makineleşmiş kitlelere dönüştürüldüğü totaliter bir dünya düzeni, romanda inanılmaz bir hayal gücüyle, en ince ayrıntısına kadar kurgulanmıştır. Geçmişte ve günümüzde dünya sahnesinde tezgâhlanan oyunlar düşünüldüğünde, ütopyk olduğu kadar gerçekçi bir romandır Bin Dokuz Yüz Seksen Dört. Güncelliğini hiçbir zaman yitirmeyen bir başyapıttır; yalnızca yarına değil, bugüne de ilişkin bir uyarı çığığdır.

Can Yayınları, bu "bütün zamanların kitabını" Celâl Üster'in özenli çevirisiyle okura sunmaktan kıvanç duyuyor.
(Tanıtım Bülteninden)

"Başkaldıran İnsan", başkaldırının kendisidir, ama ılımlı ve insanın boyutlarında. "Başkaldıran İnsan", adalete ve özellikle doğruluğa vurgundur, mutlak olan'ın iğvasından, mitoslardan, gurur, horlanma ve kanın romantik başdönmelerinden uzak durur. Ama insan, ne ise, o olmaya yanaşmayan tek yaratıktır. Bu yadsıma onu intihara mı, yoksa bir başkasını öldürmeye mi götürür? "Hayır!" demeyi bilen insandır "Başkaldıran İnsan", ama kime, neye, nerede, nasıl? Başkaldıran insanı kuşatan 'hayır'ın içeriği nedir? Bunun yanıtı "Başkaldıran İnsan"da...

Fareler ve İnsanlar, ([İngilizce: Of Mice and Men](#)), [Nobel Edebiyat Ödülü](#) sahibi yazar [John Steinbeck](#) tarafından yazılmış bir [novelladır](#). İlk defa [1937](#) yılında yayınlanan eser, iki gezgin çiftlik işçisi olan George Milton ve Lennie Small'un [Büyük Bunalım](#) sırasında [Kaliforniya](#)'da yaşadıkları trajik olayları anlatır.

[1920](#)'lerde kendisi de evsiz gezici bir çiftlik işçisi olan Steinbeck'in kendi deneyimlerine dayanan novellasının başlığı, [Robert Burns](#)'ün *To a Mouse (Bir Fareye)* isimli şiirinden alınmıştır. [Scots](#) dilinde yazılan şiirin sıkça alıntılanan iki dizesi şöyledir: "The best laid schemes o' mice an' men/Gang aft agley (En iyi planları farelerin ve insanların/Sıkça ters gider)".

[ABD](#)'de orta öğretimde okunması zorunlu kitaplardan biri olan *Fareler ve İnsanlar*, karakterlerinin saldırgan ve bayağı dili sebebiyle sıkça [sansüre](#) hedef olmuş, bu yüzden de [American Library Association](#) tarafından *21. yüzyılın en fazla sorgulanan kitapları* arasında gösterilmiştir.

Zeki ve [kinik](#) bir adam olan George Milton ile ismiyle tezat oluşturacak şekilde iri ve çok güçlü ama akli dengesi bozuk olan Lennie Small, [Büyük Bunalım](#) sırasında çiftlikten çiftliğe dolaşarak iş arayan göçmen toprak işçilerinden ikisidir. [Kaliforniya](#)'daki [Salinas Vadisi](#)'nde, [Soledad](#) yakınlarında bir çiftlikte iş bulurlar ve para biriktirmek için çalışmaya başlarlar. Kendilerine ait bir parça toprak edip oraya yerleşmeye dair ortak bir hayalleri vardır. Lennie bu hayali George'a defalarca anlatır ve en çok da besleyip okşayabileceği yumuşak [tavşanlarla](#) ilgili kısmını sever. George da Lennie'nin bu takıntısını, onu korumak için, başını belaya sokarsa tavşanlara bakmasına izin vermeyeceğini söyleyerek kullanır. İkili, daha önce çalışmakta oldukları [Weed](#)'deki çiftlikten, Lennie'nin yumuşak şeylere dokunma

takıntısıyla bir genç kadının elbisesini okşamamasının [tecavüz](#) girişimi olarak görülmesi sebebiyle kaçmışlardır.

Yeni çiftlikte, ikilinin hayali gerçek olmaya daha da yaklaşır. Yaşlı ve bir elini çiftlikte kaybetmiş bir işçi olan Candy, ikiliyle parasını birleştirmeyi ve böylece ay sonunda hayallerindeki çiftliği satın almayı önerir. Ancak bu hayal, çiftlik sahibinin oğlu olan Curley'nin genç ve güzel karısının Lennie tarafından saçını okşamaya çalışırken yanlışlıkla öldürülmesiyle suya düşer. Curley hemen bir linç grubu oluşturur. Diğer işçiler gibi yalnızlık ve acı dolu bir hayat sürmeye mahkûm olduğunu anlayan George, arkadaşının, intikam peşindeki Curley tarafından vahşice öldürülmesini istemez. Lennie'yi onlardan önce bulur, hayallerindeki çiftliği anlatarak sakinleştirir ve kafasının arkasına dayadığı silahı ateşleyerek öldürür.

“ Ben kendim de bayağı uzun bir süre göçmen işçiydim. Öykünün geçtiği yerlerde çalıştım. Karakterler bir yere kadar, çeşitli insanların karışımıyla ortaya çıktı. Lennie ise gerçek biriydi. Şu anda Kaliforniya'daki bir akıl hastanesinde. Onunla haftalar boyunca yan yana çalıştım. Gerçek Lennie bir kızı değil, bir ustabaşını öldürdü. Kızgındı, çünkü patron arkadaşını işten çıkarmıştı, Lennie de [dirgenikarnına](#) saplayıverdi. Bunu arka arkaya defalarca yapışını izlediğimi anlatmaktan nefret ” ediyorum. Onu, çok geç olmadan durdurmayı başaramadık.

—John Steinbeck, [The New York Times](#) röportajı, 1937^{[1][2]}

- **George Milton:** Lennie ile arkadaşlık eden zeki bir adam. Lennie'yi korur ve onunla birlikte daha iyi bir hayat sürmenin hayallerini kurar.
- **Lennie Small:** George ile birlikte dolaşan, akli dengesi bozuk ama çok güçlü bir adam. George ile satın alacakları çiftlikte tavşan beslemeyi hayal eder. George'ye her seferinde ne yapacaklarını anlatır ve Georcedan hiç ayrılmak istemez.
- **Candy:** Bir elini çiftlikte kaybeden ve çalışabileceği günlerin sonuna yaklaşan bir işçi. Lennie ve George'un çiftlik alma hayaline ortak olmak ister.
- **Candy'nin köpeği:** Yaşlı ve sakat olduğu için Carlson tarafından vurularak öldürülür. Köpeğin öldürülüş biçimi, Lennie'nin sonu hakkında bir öngörüdür.
- **Curley:** Patronun oğlu olan kavgacı bir genç adam. Yarı profesyonel boksördür. Karısını kıskanır ve korumaya çalışır, bu sebeple Lennie'den baştan beri hoşlanmaz.
- **Curley'nin karısı:** Curley'nin, güvenmediği genç ve güzel karısıdır. Diğer karakterler ondan "Curley'nin karısı" şeklinde bahsettiği için, eserdeki isimsiz tek karakterdir. Bu karakterin kendine has bir kişiliğe kavuşturulmamış olması, eserdeki varlık sebebinin de

altını çizer: Steinbeck'e göre "o bir kişi değil bir semboldür. Lennie'nin gözünü boyamak – ve ona tehlike oluşturmak – dışında bir işlevi yoktur."^[2]

- **Slim:** Ustabaşıdır. Curley'nin saygılı davrandığı tek karakterdir ve diğer tüm karakterlerden de saygı görür.
- **Crooks:** Çiftlikteki tek zenci işçidir. Candy gibi sakattır. Bir atın tekmelemesi sonucunda kambur kalan sırtı sebebiyle bu ismi (İngilizce'de crook, kanca anlamındadır) almıştır. Diğer işçilerden ayrı bir yerde yaşar ve ayrımcılığa maruz kalır.
- **Carlson:** Candy'nin köpeğini gözünü kırpmadan öldüren çiftlik işçisidir.
- **Whit:** Çiftlikteki işçilerden biridir.
- **Patron:** Curley'nin babası, çiftliğin sahibidir.
- **Clara teyze:** Lennie'yi küçükken evlatlık almış birisidir. Lennie, onun ölümüyle ortada kalmıştır. (kaynak: tr.wikipedia.org/wiki/Fareler_ve_İnsanlar)

SEFİLLER

Sefiller (Fransızca: *Les Misérables*; Fransızca telaffuz: [[le mizeʁabl\(ə\)](#)]) [Victor Hugo](#) tarafından yazılan tarihi romandır. İlk olarak 1862'de yayınlandı. 19. yüzyılın en büyük eserlerinden biri olarak kabul gördü. İngilizce konuşulan ülkelerde başarısız çeviriler nedeniyle genellikle orijinal Fransız ismiyle anılır. Hikaye 1815'te başlar ve 1832'deki Paris [Haziran Ayaklanması](#)'nda son bulur. Birkaç karakterin yaşamını ve birbirleriyle alakasını ele alan roman daha çok eski mahkum [Jean Valjean](#)'ın yaşam mücadelesi ve kefaretinin ödemeye çalışmasına odaklanır.

Yasa ve merhametin doğasının incelendiği roman ayrıca [Fransa tarihi](#), Paris'in mimarisi ve kentsel tasarımı, siyaset, ahlak felsefesi, antimonaşizm, adalet, din, ailevi ve romantik sevginin türleri ve doğası gibi konuları özenle ele alır.

Yayınlanmadan önce büyük tanıtımlar yapılan roman için büyük beklenti de oldu. Roman için birçok yorum yapıldı ama çoğu olumsuzdu. Ticari olarak ise roman sadece Fransa'da değil tüm dünyada büyük başarı yakaladı. *Sefiller* aralarında [bir müzikal](#) ve [müzikalden uyarlanan bir filmin](#) de bulunduğu birçok tiyatro, televizyon ve sinema eserine uyarlanarak büyük popülarite elde etti.

Roman bir çok altkonuya yer verir ama ana konu dünyada iyilik yapma gücü bulan ama sabıkalı geçmişinden kaçamayan eski mahkum [Jean Valjean](#)'ın hikayesidir. Roman beş cilde ayrılmıştır, her cilt birkaç kitaba ve bölümlere ayrılmıştır. Toplam 48 kitap ve 365 bölüm vardır. Bölümler nispeten kısadır, çoğu birkaç sayfadan fazla sürmez. Kısaltılmamış Türkçe çevirilerinde yaklaşık 2000 sayfadan ve orijinal Fransız basımında 1900 sayfadan oluşan roman modern standartlara göre oldukça uzundur. Yazılmış en uzun romanlardan biridir.

(Kaynak: tr.wikipedia.org/wiki/Sefiller)